

# ASF i co dalej?

Problem związany z afrykańskim pomorem świń, to problem istniejący w Polsce od lutego 2014 r. W tym czasie regulacje prawne dotyczące tej choroby zmieniały się kilkakrotnie, lecz za każdym razem normy prawne kształtowały postępowanie w zakresie bioasekuracji gospodarstw, w których utrzymywane są świny, jak również w zakresie przemieszczeń świń. Między innymi te dwa aspekty reguluje obecnie rozporządzenie MRiRW z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń, zwanego dalej: "rozporządzeniem MRiRW", przy czym odnośnie przemieszczania świń odsyła ono do przepisów rozporządzenia wykonawczego KE nr 2021/605 z dnia 7 kwietnia 2021 r. ustanawiającego szczególne środki zwalczania afrykańskiego pomoru świń. Wymogi bioasekuracji określone są zarówno w rozporządzeniu MRiRW, jak i w rozporządzeniu nr 2021/605.

r.pr. Michał Walczak

z Kancelarii Radcy Prawnego Michała Walczaka,  
wykładowca na Uniwersytecie SWPS w Warszawie.

Rozporządzenie nr 2021/605 w załączniku II określa wymogi bioasekuracji do przemieszczeń poza obszary tylko i wyłącznie w tym zakresie wymogi te mają zastosowanie. Naruszenie wymogów bioasekuracji z załącznika II do rozporządzenia nie stanowi podstawy do wydania jakiegokolwiek decyzji nakazującej, zakazującej itp. Hodowca, który będzie chciał przemieścić świnię poza obszar objęty ograniczeniami II (różowy) oraz III (czerwony), jeśli nie spełni warunków z załącznika II nie będzie mógł dostać pozytywnej decyzji zezwalającej na przemieszczenie. Co ważne przed wydaniem decyzji odmownej, jeśli przyczyna odmowy wydania decyzji zgodnej z wnioskiem hodowcy, jest spowodowana właśnie niespełnieniem warunków bioasekuracji z załącznika II do rozporządzenia nr 2021/605, to PLW ma obowiązek w zawiadomieniu o zakończeniu postępowania poinformować hodowcę o tych przyczynach

wskazując, że ich nie spełnienie będzie równoznaczne z wydaniem decyzji odmownej (art. 79a kpa). W terminie wskazanym w tym zawiadomieniu hodowca ma możliwość naprawienia uchybień bioasekuracyjnych, o czym powinien poinformować swojego PLW. W takim przypadku, gdy podstawą odmowy byłaby tylko i wyłącznie kwestia bioasekuracji, która zostanie naprawiona przez hodowcę, to PLW nie będzie mógł wydać decyzji odmownej. Z tego punktu widzenia ważne jest, aby wnioski o wydanie decyzji na przemieszczenie świń wpływały do Inspekcji Weterynaryjnej z wyprzedzeniem pozwalającym na przeprowadzenie przez PLW całego postępowania administracyjnego, łącznie z wysłaniem zawiadomienia o zakończeniu postępowania. W przypadku, gdy termin przemieszczenia będzie następował zaraz po złożeniu wniosku, to po pierwsze PLW może nie zdążyć wydać decyzji, a po drugie może nie zdążyć

przeprowadzić całego postępowania, w tym powołując się na art. 10 § 2 kpa odstąpi od czynnego udziału strony w postępowaniu, uzasadniając to jej interesem majątkowym. W tym aspekcie brak czasu na prowadzenie postępowania jest niekorzystny dla hodowcy, gdyż PLW, odstępując od zasady czynnego udziału strony w postępowaniu, jednocześnie nie wyśle zawiadomienia o zakończeniu postępowania i nie wskaże uchybień, które hodowca mógłby naprawić, w celu uzyskania decyzji zgodnej ze swoim wnioskiem.

Ważne jest więc wysłanie z wyprzedzeniem prawidłowego wniosku. Prawidłowy wniosek powinien być złożony na piśmie (lub w systemie elektronicznym E-PUAP), wniosek złożony mailem nie jest wnioskiem prawidłowym. Wniosek powinien być podpisany, powinien wskazywać imię i nazwisko (nazwę) hodowcy, oraz jego adres (siedzibę). Powinien wskazywać o jakie przemieszczenie chodzi, czyli skąd i dokąd mają zostać przemieszczone świny. Wniosek musi być opłacony, dowód opłaty

należy załączyć do wniosku, zgodnie z przepisami o opłacie skarbowej, opłatę taką wnosi się na konto urzędu gminy (miasta), gdzie siedzibę ma PLW. Opłata wynosi 10 zł. W przypadku przemieszczeń poza obszar II i III, we wniosku można wskazać trasę, na której mają być przemieszczane świny, a także można załączyć zgodę podmiotu miejsca przeznaczenia na przemieszczenie świń. W zakresie przemieszczeń świń poza te obszary rozporządzenie nr 2021/605, odsyła bowiem do wymogów z art. 28 ust. 2-7 rozporządzenia nr 2020/687. W ust. 2 lit. a tego przepisu wskazano, że: „wszystkie przemieszczenia, na które udzielono zezwolenia, muszą być realizowane: wyłącznie wyznaczonymi drogami;”

Drogę przemieszczenia świń wyznacza PLW w swojej decyzji, w przypadku, gdy droga będzie wskazana we wniosku, można spodziewać się, że decyzja pozytywna będzie wydana szybciej. W ust. 4 ww. przepisu wskazano natomiast, iż: „Właściwy organ odpowiedzialny za zakład pochodzenia weryfikuje, czy zakład przeznaczenia zgadza się na wspomniane wyznaczenie oraz na przyjmowanie każdej przesyłki zwierząt lub produktów.” Przepis wymaga więc, aby PLW przed wydaniem decyzji miał w aktach zgodę miejsca przeznaczenia na przemieszczenie.

Co warto podkreślić, art. 28 ust. 2 lit. d rozporządzenia nr 2020/687 nie stety nie pozwala na przemieszczenie świń z obszaru II i III poza ten obszar, po uprzednim ich zgromadzeniu w innym miejscu. Przepis ten stanowi, że: „wszystkie przemieszczenia, na które udzielono zezwolenia, muszą być realizowane: bez rozładunku lub postoju, aż do rozładunku w zakładzie przeznaczenia.”

W sytuacji, gdy przemieszczenie ma nastąpić z gospodarstwa położonego na obszarze II lub III poza ten obszar np. do rzeźni,

to świnię z gospodarstwa muszą jechać bezpośrednio do rzeźni, nie mogą być zgrupowane w większą przesyłkę z różnych gospodarstw, ani samochód do przewozu świń nie może zebrać świń z kilku gospodarstw.

Inaczej wygląda postępowanie organów Inspekcji Weterynaryjnej w przypadku naruszenia wymogów z rozporządzenia MRiRW z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń. Za naruszenie przepisów bioasekuracyjnych z tego rozporządzenia przewidziano postępowanie administracyjne, które PLW prowadzi z urzędu. Do 21 kwietnia 2021 r. za naruszenia krajowych wymogów bioasekuracyjnych wynikających z ówczesnie obowiązującego rozporządzenia MRiRW organy Inspekcji Weterynaryjnej wydawały decyzję w oparciu o art. 48b ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, zwanej dalej: „ustawą”. Przepis ten przewidywał wydanie decyzji nakazującej usunięcie uchybień albo decyzji nakazującej zabicie/ubój zwierząt i zakaz ich utrzymywania. Co więcej zgodnie z jego ust. 3 w razie niezastosowania się do decyzji nakazującej usunięcie uchybień PLW był zobligowany do wydania decyzji nakazującej zabicie/ubój zwierząt i zakazującej ich utrzymywania.

Od 21 kwietnia 2021 r. sytuacja wygląda inaczej. Od tej daty w krajowym porządku prawnym zastosowanie ma rozporządzenie UE nr 2016/429, które reguluje kwestie związane ze zdrowiem zwierząt, w tym również z bioasekuracją. Przedmiotowe rozporządzenie pozwala stosować w krajowym porządku prawnym wymogi dotyczące bioasekuracji (art. 269). W Polsce takie wymogi zastosowano w rozporządzeniu MRiRW. Z tego punktu widzenia można byłoby założyć, że stosowanie od dnia 21 kwietnia 2021 r. przepisów przedmiotowego rozporządzenia UE nic nie zmienia w zakresie wymogów bioasekuracji. Z teorią tą nie sposób się jednak zgodzić, a to dlatego, że od 21 kwietnia 2021 r. inaczej powinno wyglądać postępowanie

administracyjne prowadzone przez PLW. Rozporządzenie 2016/429 choć nie zawiera własnego katalogu środków, które mają mieć zastosowanie do przypadku naruszeń przepisów z zakresu zdrowia zwierząt, to w tym zakresie zastosowanie ma rozporządzenie UE nr 2017/625 i jego art. 138. Zgodnie z art. 138 ust. 2 tego rozporządzenia: „Działając zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, właściwe organy podejmują wszelkie środki, jakie uznają za odpowiednie, by zapewnić zgodność z przepisami, o których mowa w art. 1 ust. 2, obejmujące następujące działania, ale nieograniczające się do nich (...)”

W art. 1 ust. 2 lit. d roz. 2017/625 wskazano, że: „Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu weryfikacji zgodności z przepisami przyjętymi na szczeblu Unii lub przez państwa członkowskie w celu stosowania prawodawstwa Unii w obszarach: d) wymogów dotyczących zdrowia zwierząt;” Wymogi dotyczące zdrowia zwierząt, to wymogi z rozporządzenia 2016/429, ale jak wynika z powyższego przepisu również wymogi krajowe, czyli przepisy zawarte w rozporządzeniu MRiRW z dnia 10 sierpnia 2021 r.

Zmiana ta jest o tyle istotna, iż w przypadku niewykonania decyzji z zakresu bioasekuracji np. nakazującej usunięcie uchybień w określonym terminie, nie ma obecnie obligatoryjnej sankcji w postaci nakazu zabicie/ubój zwierząt i zakazu ich utrzymywania, gdyż nie ma zastosowania przywoływany już art. 48b ust. 3 ustawy. Sankcją jest postępowanie egzekucyjne w administracji, ewentualnie fakultatywne zastosowanie innego środka z art. 138 ust. 2 rozporządzenia 2017/625.

Zmiana ta ma więc duże znaczenie w zakresie możliwości stosowania najdalej idącej sankcji jaką dla hodowcy jest nakaz zabicie świń i zakaz ich utrzymywania, która to sankcja, choć nadal może być używana, to jednak nie ma już obecnie mechanizmu, który automatycznie nakazuje PLW ją zastosować w sytuacji, gdy hodowca nie wykona wcześniej wydanej decyzji.



Stowarzyszenie  
Innowatorów Wsi

Artykuł sfinansowano z Funduszu Promocji Mięsa Wieprzowego w ramach zadania Szkolenia dla małych i średnich gospodarstw województwa łódzkiego w zakresie zapobiegania rozprzestrzeniania ASF.

www.innowatorzywsi.pl